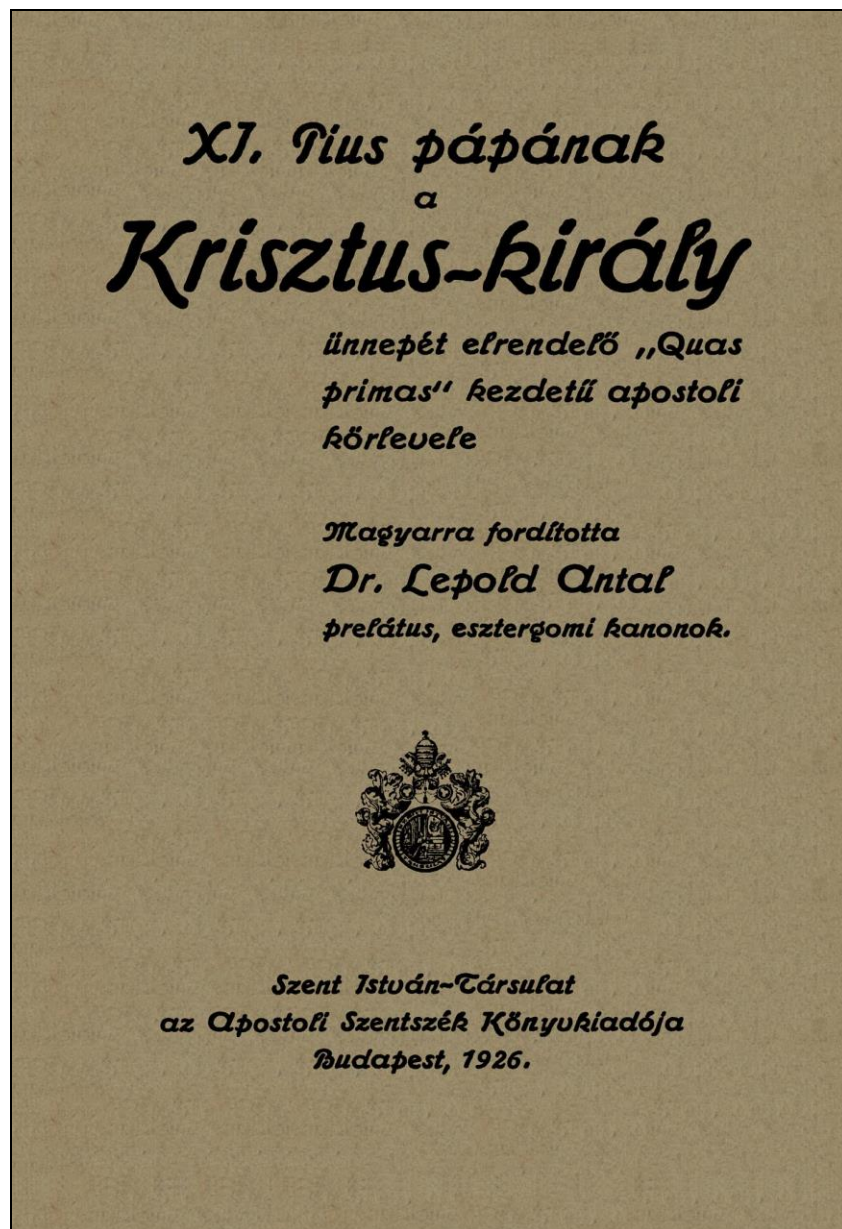

XI. Pius pápa a Krisztus-király ünnepét elrendelő „Quas primas” kezdetű apostoli körlevele

Ez a mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományának része.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

XI. Pius pápának a Krisztus-király ünnepét elrendelő „Quas primas” kezdetű apostoli körlevele

Fordította
Dr. Lepold Antal
prelátus, esztergomi kanonok

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című füzet második kiadásának elektronikus változata. A füzet a Szent István Társulat kiadásában, Budapesten jelent meg 1926-ban.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
Apostoli körlevél.....	4

Apostoli körlevél

A tisztelendő testvérekhez:
 a pátriárkákhöz, érsekekhez, püspökökhöz
 és a többi rendes joghatóságot gyakorló főpapokhoz,
 akik békében és közösségben élnek az apostoli szentszékkel,
 a mi Urunk Jézus Krisztusnak, mint királynak tiszteletére beállítandó ünnepről

XI. Pius pápa

Tisztelendő Testvérek!
 Üdvöt és apostoli áldást!

Az első körlevélben, amelyet a pápai trón elfoglalása után az összes püspökökhöz intéztünk, az emberi nemet sújtó és gyötrő bajok legfőbb okait kutatva, világosan rámutattunk, hogy ama bajok árja azért zúdult a világra, mert az emberek nagy része az Úr Jézust és az ő szent törvényét száműzte a magánéletből, a családból és a közéletből s hogy mindaddig nem ragyoghat föl a népek közt a tartós béke biztos reménye, amíg az egyének és az államok az Üdvözítő uralmát elvetik és elutasítják. Azért, amint hangsúlyoztuk, hogy „Krisztus békéjét Krisztus országában kell keresni”; úgy a cél eléréseért minden lehetőknek elkövetését ígértük. Krisztus országában – mondjuk – mert úgy láttuk, hogy a béke följújtására és megszilárdítására nem törekedhetünk hathatósabban, mint a mi Urunk országának helyreállításával. Közben jobb idők kétségtelen reményét keltette Bennünk a népek részint ébredező, részint hevesebben föllángoló vágyakozása Krisztushoz és az ő egyedül üdvözítő egyházához. Amiből következtethettük, hogy sokan, akik a Megváltó országát megvetvén, hazátlanok lettek, készülnek és sietnek az engedelmesség útjaira visszatérni.

S valóban mindaz az örökké emlékezetes dolog, ami a szentév folyamán történt és lezajlott, nemde az egyház Alapítójának, az Úrnak és a Királyok Királyának tiszteletét és dicsőségét növelte? Például a szent missziók nyilvános kiállításán az emberek lelkét és szívét bizony nagyon meghatotta az egyháznak szakadatlan törekvése az ő isteni Jegyese országának folytonos terjesztésére az egész kontinensen és az óceán legtávolabbi szigetein; a területek nagysága, amelyeket hős és törhetetlen akarató misszionáriusok sok verejtékkel és vérrel a kereszténységnek meghódítottak; s azoknak az országoknak kiterjedése, amelyeket még a mi Királyunk szelíd és üdvösséges uralma alá kell hajtani.

Azután mi egyéb lehetett a sok zarándoknak célja, akik a szent időben püspökeik és papjaik vezetése alatt Rómába jöttek, mint lelküket megtisztítva, az apostolok sírjánál és a Mi színünk előtt nyilvánosan megvallani, hogy Krisztus országának tagjai és azok kívánnak maradni. S akkor is új fényben tündöklött a mi Üdvözítőnk országa, midőn hat hitvallót és szüzet hősi erényeik elismerésével az égi szentek sorába iktattunk. Mily gyönyörűség és vigasztalás töltötte be lelkünket, midőn Szent Péter fényes bazilikájában a hívők megszámlálhatatlan tömege előtt elhatározásunk nyilvánítása után fölhangzott a hálaadó imádság: Dicsőség Királya, Úr Krisztus! Mert amíg az Istentől elidegenedett emberek és államok az égő gyűlölködés és belső zavarok folytán a romlásba és végpusztulásba rohannak, addig az Isten egyháza a lelki élet eledelét nyújtja az emberi nemnek s a férfiak és nők neméből szent nemzedéket szül és táplál Krisztusnak, aki meg nem szűnik mennyei országának örök boldogságába hívni azokat, akik földi országának hű és engedelmes alattvalói voltak. Mivel továbbá a jubileumi esztendőre esett a niceai zsinatnak 1600-ik évfordulója, a századforduló megünneplését annál szívesebben elrendeltük és megültük Magunk is a vatikáni bazilikában, mert ez a zsinat mondotta ki az

egyszülött Fiúnak egylényegűségét az Atyával, azt hitágazattá avatta és a Hiszekegybe beszötte a szavakat „s országának nem leszen vége”, s így Krisztus királyi méltóságát hirdette.

Tehát ez a szentév több módot nyújtott Krisztus országának megvilágítására. Azért hitünk szerint apostoli hivatásunknak nagyon is megfelelően járunk el, ha a sok bíbornok, püspök és a hívők serege által egyenkint és közösen Elénk terjesztett kérelemnek engedve, ezt az évet úgy zárjuk be, hogy az egyházi ünnepkörbe az Úr Jézus Krisztusnak, mint Királynak, külön ünnepét beiktatjuk. Ebben a tárgyban annyi gyönyörűségünk telik, hogy róla Hozzátok, Tisztelendő Testvérek, hosszabban kívánunk szólni. A ti dolgotok lesz, hogy amit Krisztusnak, a Királynak tiszteletéről mondunk, azt a nép értelméhez és lelkivilágához szabjátok, hogy az előírandó ünnepnek évenként való megünneplése sok lelki hasznot hajtson.

Már régi általános szokás Krisztust bizonyos értelemben Királynak nevezni a kiválóság legfőbb foka miatt, amellyel az összes teremtmények fölé emelkedik. Így mondjuk, hogy az emberi ész fölött uralkodik nemcsak elméjének éle és tudásának gazdagsága miatt, hanem azért, mert ő az Igazság maga, és szükséges, hogy a halandó emberek az igazságot tőle merítsék és engedelmesen elfogadják. Hasonlóképpen uralkodik az emberek akarata fölött nemcsak azért, mert benne az isteni akarat szentségével tökéletesen egyezik az emberi akarat tisztasága és alárendeltsége, hanem azért is, mert sugalmazásával szabad akaratunkat úgy befolyásolja, hogy a legnemesebb elhatározásokra jutunk. Krisztus végül a szívek királya minden tudományt fölülhaladó szeretete,¹ a szíveket megnyerő szelídsége és jósága miatt. Soha senkit úgy nem szerettek, nem szeretnek s nem fognak szeretni, mint Krisztus Jézust.

De hogy mélyebben a tárgyba merüljünk, mindenki kénytelen elismerni, hogy Krisztusnak, mint embernek, a szó szoros értelmében is királyi nevet és hatalmat kell tulajdonítanunk, mert csak mint emberről mondhatjuk Róla, hogy az Atyától nyerte *a hatalmat, a tisztességet és az országot*. (Dán 7,14) Az isteni Ige ugyanis egylényegű lévén az Atyával, szükségképpen mindent közösen birtokol az Atyával, tehát a teremtmények fölött a legfőbb és legteljesebb uralmat is.

Ugyebár, lépten-nyomon olvassuk a Szentírásban, hogy Krisztus király? Róla mondja az Írás: *Jákobból lesz az uralkodó* (Szám 24,19), aki az *Atyától királlyá rendeltetett Sionon, az ő szent hegyén s megkapja a pogányokat örökségül és birtokul a föld határait*. (Zsolt 2) A nászének, amely igen gazdag és hatalmas király képében Izrael eljövendő valódi királyát magasztalja, így szól: *A te széked, Isten, mindörökkön örökké áll, igazság pálcája a te országod pálcája*. (Zsolt 44,7) Több hasonló helyet elhagyva, még azt idézzük, amely Krisztus ismertetőjeleit világosabban jelzi, és megjósolja, hogy országa, amelynek nem leszen határa, az igazság és béke javaiban bővelkedik. *Az ő napjaiban kivirágzik az igazság és a béke bősége... És a tengertől a tengerig fog uralkodni és a folyóvíztől a földkerekség határáig*. (Zsolt 71,7–8) Fölsorakoznak ide még a próféták gazdagabb jóslatai s különösen Izaiás közismert jóslata: *Kisdéd született nekünk és fiú adatott nekünk, kinek vállán vagyon a fejedelemség; és hivatik az ő neve csodálatosnak, tanácsadónak, Istennek, erősnek, a jövendőség atyjának, békesség fejedelmének. Gyapodni fog birodalma és a békességnek nem lesz vége; Dávid királyi székén és az ő országában ül, hogy megerősítse azt és megszilárdítsa az ítélet és igazság által mostantól és mindörökké*. (Iz 9,6–7) Izaiáshoz hasonlóan jövendölnek a többi próféták. Így Jeremiás Dávid *igaz csemetéjének* föltámadását jósolja, *aki országlani fog, mint király és bölcs leszen s ítéletet és igazságot tesz a földön*. (Jer 23,5) Dániel előre hirdeti az Isten által alapítandó országot, *amely föl nem oszol mindörökké... megmarad mindörökké*; s kevéssel azután hozzáteszi: *Nézék tovább az éjjeli látomásban, és íme az ég felhőiben jöve egy, mint az ember fia és az Ős-öreghez közeledék és az ő színe elé vivék őt. Ki hatalmat ada neki és tisztességet és országot, hogy minden népek, nemzetségek és nyelvűek szolgáljanak neki; az ő*

¹ Ef 3,19.

halalma örökkévaló hatalom, mely el nem vétetik, és országa, amely el nem enyészik. (Dán 7,13–14) S Zakariás jóslatát a szegény királyról, ki *számáron, a számár fiatal vemhén ülve* jó Jeruzsálemben a nép vigadása mellett, mint *igaz és üdvözítő*, nemde beteljesedettnek hirdetik és bizonyítják az evangéliumok szent írói? Ugyanaz a tan a Krisztus-királyról, amelyet az Ószövetség könyveiből kimutattunk, éppenséggel nem hiányzik az újszövetség lapjain, sőt azokon csodálatos és fényes megerősítést nyer. Alig érintjük az arkangyali üdvözetet, amelyből a szent Szűz megtudja, hogy fiút szül, akinek az Úr átadja Dávidnak, az ő atyjának királyi székét, és országolni fog Jákob házában mindörökké és országának nem lesz vége. (Lk 1,32–33) Hiszen Krisztus maga tesz tanúságot a királyságáról. Midőn utolsó beszédében a néphez a jutalmakról és büntetésekről szólt, amelyek az igazak és bűnösök örök osztályrésze lesznek; midőn a római helytartónak válaszolt, aki nyilvánosan kérdezte tőle, vajon Király-e ő; vagy amikor föltámadása után apostolainak megbízást adott minden népek tanítására és megkeresztelésére: az adott alkalommal mindig Királynak nevezte magát (Mt 24,31–40); nyíltan megerősítette és kinyilatkoztatta, hogy ő igenis Király (Jn 28,37), s hogy neki adatott minden hatalom az égben és a földön. (Mt 28,18) S ezek a szavak vajon mit jelentenek, ha nem a hatalmának teljességét és országának határtalanságát? Csodálkozhatunk-e tehát rajta, ha, akit Szent János apostol úgy nevez: *a föld királyainak fejedelme* (Jel 1,5), annak *ruháján és ágyékán írva van: Királyok Királya és uralkodók Ura*, amint ugyanannak az apostolnak a titkos látomásban megjelent? (Jel 19,16)

Mivel az Atyaisten Krisztust *mindenek örökösévé rendelte* (Zsid 1,2), azért neki uralkodnia kell, míg a világ végén minden ellenségét az Atyának lábai elé teszi. (1Kor 15,25) A Szentírás ilyen általános tanításából folyt, hogy a katolikus egyház Krisztus országa a földön, amelynek az egész emberiség közt és az egész földkerekségen el kell terjednie, az ő Alkotóját és Alapítóját az egyházi év folyamán a tisztelet legkülönfélébb formái közt Királynak, Úrnak, a Királyok Királyának szólítja.

S amint ezeket a megtisztelő jelzőket, amelyek a szavak csodálatos változatossága mellett is ugyanazt jelentik, a régi zsolozsmás és szertartásos könyvekben használta; úgy a fölséges Úristenhez intézett nyilvános imádságokban és a szeplőtelen áldozat bemutatásakor most is használja. Krisztusnak, mint Királynak állandó tiszteletében gyönyörű összhang van a nyugati és keleti szertartások közt. Úgy hogy ebben az esetben is áll a mondás: *Legem credendi, lex statuit supplicandi...* a hit törvényét az imádság módja mutatja. Ami az Úr Krisztus eme méltóságának és hatalmának alapját illeti, alexandriai Szent Cyrill találóan megjegyzi, hogy *Krisztus az uralmat az összes teremtmények fölött nem erőszakkal vagy bármiféle egyéb módon szerezte, hanem saját lényegénél és természeténél fogva bírja.* (In Luc. X.) Királysága abban a titokzatos egyesülésben találja magyarázatát, amelyet lényegileg való egyesülésnek nevezünk. Ebből ugyanis nemcsak az következik, hogy Krisztust mint Istent, imádni tartoznak az angyalok és az emberek, hanem hogy Krisztusnak, mint Embernek, uralma alatt állnak, s neki engedelmeskedni kötelesek, mert Krisztusnak az emberség és istenség lényegileg való egyesülése címén hatalma van az összes teremtmények fölött.

De egyébként is mi volna kellemesebb és édesebb annál az elgondolásnál, hogy Krisztus nemcsak természetes, hanem szerzett jogon, a megváltás által szerzett jogon is uralkodik rajtunk? Bár mindig eszében tartaná a feledékeny emberiség, mibe kerültünk a mi Megváltónknak: *Nem veszendő aranyon vagy ezüstön váltattatok meg... hanem a Krisztusnak, mint hiba nélkül való, szeplőtelen báránynak, drágalátos vérén.* (1Pét 1,18–19.) Már nem vagyunk a mieink, mert Krisztus *nagy áron* (1Kor 6,20) vett meg minket, még a testeink is *Krisztus tagjai.* (1Kor 6,15)

Midőn most Krisztus királyságának tartalmát és természetét röviden magyarázni akarjuk, alig kell megemlítenünk, hogy ez hármasság hatalomból áll, amely nélkül valódi királyságról nem lehetne szó. A Szentírásból Krisztus egyetemes uralmáról idézett tanúságok a szükségesnél is bővebben bizonyítják, de azonkívül katolikus hittétel is, hogy Krisztus az emberiségnek mint

Megváltó adatott, akiben bízzék, és mint törvényhozó, akinek engedelmeskedjék. (Trid. zsinat. 6. ülés. 21. can.) A szent evangéliumok Krisztusról nemcsak elbeszélik, hogy törvényeket hozott, hanem őt egyenesen mint törvényhozót is bemutatják. S az isteni Mester különböző alkalmakkor más és más szavakkal kijelentette, hogy akik parancsát megtartják, iránta való szeretetükről tanúságot tesznek és az ő szeretetében megmaradnak. (Jn 14,15; 15,10)

Hogy a bírói hatalmat is megkapta az Atyától, azt az Úr Jézus nyíltan kijelenti a zsidóknak, akik az inaszakadt csodálatos meggyógyítása miatt a szombat megszenteltetését vetették szemére: *És az Atya nem is ítél senkit, hanem minden ítéletet átadott a Fiúnak.* (Jn 5,22) Ebben bennfoglaltatik a jog az embereket még életükben megjutalmazni vagy megbüntetni, mint amely a bírói hatalomtól el nem választható. Azonkívül a végrehajtó hatalmat sem vitathatjuk el Krisztustól, mert Krisztus akaratának mindenki engedelmeskedni köteles, s már előre meghirdette a makacsokra a büntetést, amelyet ezek el nem kerülhetnek.

Krisztus országa elsősorban lelki és a lelki dolgokra vonatkozik, amit úgy a Szentírás idézett szavai világosan jeleznek, mint az Úr Jézus viselkedése is bizonyít. Midőn a zsidók, sőt maguk az apostolok több adott alkalommal azt a téves hitet nyilvánították, hogy a Messiás a zsidó népet fölszabadítja és Izrael földi országát helyreállítja, Ő maga eloszlatja a téves véleményt és ledönti a hiú reményt; s mikor az őt kísérő bámulók sokasága királlyá akarja kikiáltani, elutasítja a királyi nevet és dicsőséget, menekül és elrejtőzik. A római helytartó előtt pedig kinyilvánítja, hogy *országa nem e világról való.* Országa az evangéliumokban úgy jelenik meg, mint amelybe az emberek a bűnbánat gyakorlásával készülnek, s csak hittel és a keresztség föl vételével lépnek be, amely külső szertartás ugyan, mégis belső újjászületést jelent és okoz. Ez az ország egyedül a sátán országával és a sötétség hatalmával van ellenkezésben, s polgáraitól megköveteli azt, hogy szívüket a gazdagságtól és a földi dolgoktól elvonva, a szelíd erkölcsöket többre becsüljék, s az igazságot éhezzeék és szomjúhozzák, sőt önmagukat is megtagadják és keresztjüket hordozzák. Krisztus mint Megváltó az egyházat saját vérével szerezte, s mint Főpap önmagát a bűnökért áldozatul bemutatta és folyton bemutatja. Ki nem látná tehát, hogy királyi méltósága is a megváltói és főpapi méltóságnak természetét viseli magán és azzal egyformán lelki?

Mégis súlyosan tévedne, aki az Istenembertől elvitatná a polgári ügyek fölött a hatalmat, hiszen neki az Atyától teljes hatalma van a teremtmények fölött úgyannyira, hogy minden az ő akaratának van alávetve. Tény azonban, hogy amíg a földön élt, ennek a hatalomnak gyakorlásától teljesen tartózkodott, az ideiglenes javak birtoklását és intézését megvetette, azokat birtokosaiknak meghagyta s most is meghagyja. Szépen kifejezi ezt a vers: *Non eripit mortalia, qui regna dat coelestia* – nem foglal múltó országot, ki adja a mennyországot.

Tehát a mi Megváltónk királysága az összes embereket magában foglalja. Örömmel tesszük Magunkévá felejthetetlen emlékü elődünk, XIII. Leó pápa idevonatkozó szavait: „Krisztus országa nemcsak a katolikus nemzetekre és azokra terjed ki, akik a szent keresztség föl vételével jogilag az egyházhhoz tartoznak, bár a tévedés eltéríti, vagy a visszavonás elválasztja őket a szeretet közösségétől, hanem felöleli mindazokat is, akik nem keresztények, úgyhogy Jézus Krisztus hatalma alatt áll az egész emberi nem”. (Enc. Annum Sanctum 1899. máj. 25.) S nincs ebben a tekintetben semmi különbség az egyének, a családok és államok közt, mert a különféle közületek éppen úgy Krisztus hatalma alatt vannak, mint az egyének. Ugyanaz az egyéni, mint a közös üdvözülés forrása. *Nincs másban senkiben üdvösség, mert nem is adatott más név az ég alatt az embereknek, amelyben nekünk üdvözölnünk kellene.* (ApCsel 4,12) Ugyanaz az egyes polgárok és az államok boldogulásának és igaz boldogságának szerzője. Nem lehet mástól boldog az állam, mint az egyes ember, mert az állam nem más, mint az emberek egyetértő sokasága. (Szent Ágoston, Levél Macedoniushoz. 3. fej.)

Tehát a nemzetek kormányzói ne vonakodjanak odahatni, hogy Krisztus, a Király iránt a tisztelet és hódolat nyilvános adóját lerójják úgy ők maguk, mint népeik, ha azt akarják, hogy csorbítatlan tekintéllyel fejleszthessék és növelhessék a haza javát és boldogulását. Mert amit

pápaságunk kezdetén a tekintély és közhatalom tiszteletének meggyengüléséről írtunk, az a mai időkre nagyon is ráillik: „Miután Istent és Jézus Krisztust a törvényekből és a közéletből kizárták s a tekintélyt már nem Istentől, hanem az emberektől származtatják; magának a tekintélynek alapjai megrendültek, mert elvonták az alapokat, amiért egyeseknek joguk van parancsolni, másoknak kötelességük engedelmeskedni. Így szükségképpen megingott az egész emberi társadalom, amely nem nyugodott többé szilárd pillérekben”. (Enc. Ubi arcano)

Pedig ha az emberek a magán- és a közéletben elismerik Krisztusnak királyi tekintélyét, hihetetlen előnyök háramlanak a polgári társadalomra: a valódi szabadság, a fegyelem és higgadság, a megértés és béke. Krisztusnak királyi méltósága a fejedelmek és kormányok emberi tekintélyét megszenteli, a polgárok kötelességérzetét és engedelmisségét viszont megnemesíti. Így Szent Pál apostol, bár csak az asszonyoknak és szolgálóknak parancsolta, hogy férjeikben és uraikban Krisztust tiszteljék, intette őket, hogy ezeknek nem mint embereknek engedelmeskedjenek, hanem mint Krisztus helytartóinak, mert a Krisztus vérével megváltott emberekhez nem illik, hogy embereket szolgáljanak: *Nagy áron vétettetek meg, ne legyetek az emberek rabszolgái.* (1Kor 7,23) S ha a fejedelmek és a törvényes közhatalóságok majd azt a meggyőződést vallják, hogy nem annyira a saját jogukon, mint inkább Krisztus megbízásából és nevében kormányoznak, könnyen elgondolható, mily szentül és bölcsen használják majd a hatalmat, s mennyire számolnak a közjával és alattvalóik emberi méltóságával. Ennek következtében fölvirul és megszilárdul a béke és a rend; megszűnik a lázadások oka, mert ha a polgár a fejedelemben és az állami közhatalóságokban magához hasonló, sőt bizonyos tekintetben méltatlan és gáncsolható embereket lát is, még sem szegül ellenük, mert bennük Krisztusnak, az Istenembernek képviselőit és tekintélyének hordozóit nézi. Azután a megértés és béke szempontjából fontos, hogy minél nagyobb egy ország s minél inkább átkarolja az egész emberiséget, annál jobban öntudatára ébrednek az emberek annak a közösségnek, amely őket egybefűzi. S a közösség tudata megelőzi és megakadályozza a gyakori összeütközéseket vagy legalább enyhíti és tompítja azok életét.

Ha tehát Krisztus országa, amely jog szerint az egész emberiséget felöleli, a valóságban is mindenkit magához vonna, miért kételkednénk abban a békében, amelyet a Békesség fejedelme hozott a földre, aki eljött *mindeneket megbékéltetni s nem azért, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy ő szolgáljon;* aki bár *ura mindenknek, az alázatosság példáját mutatta, a szeretet parancsát tette alaptörvénnyé s azt mondta: Az én igám édes és az én terhem könnyű.* Mily boldogság volna osztályrészünk, ha az egyének, a családok és államok alávetnék magukat Krisztus kormányzásának. Elődünknek, XIII. Leó pápának szavait idézzük, amelyeket 25 évvel ezelőtt az összes püspökökhöz intézett: „Sok seb begyógyul, a jog visszanyeri régi tekintélyét, megtérnek a béke áldásai, kihull a kard és fegyver a kézből, mikor Krisztus uralmát mindenki elfogadja, annak szívesen hódol és minden nyelv vallja, hogy az Úr Jézus Krisztus az Atyaisten dicsőségében uralkodik”. (Enc. Annum Sanctum 1899. máj. 25.)

Hogy ezeket az epedve várt eredményeket minél nagyobb arányban elérjük s azok a keresztény társadalomban gyökeret verjenek, szükséges a Megváltó királyi méltóságának ismeretét minél szélesebb körben elhítenni. E célból a legalkalmasabbnak véljük, ha a Krisztuskirálynak külön ünnepnapot rendelünk. Mert a szent titkoknak évenként visszatérő megünneplése sokkal hatályosabban segít a népet a hit igazságaira tanítani s azok boldog átélésére képesíteni, mint az egyházi tanítóhivatal legértelmesebb megnyilatkozásai. Ezek ugyanis csak néhány műveltebb emberre hatnak, ellenben az ünnepek az összes híveket megragadják és tanítják.

Ezek egyszer, az ünnepek pedig évenként, sőt úgyszólván örökké beszélnek. A tanítás leginkább az észre hat, az ünnep az értelmet és a szívet, tehát az egész embert üdvösen befolyásolja. S mivel az ember lélekből és testből áll, az ünnepnapok külső fényében kell megindulnia és föllelkesülnie, hogy az isteni tanítás a szent szertartások változatos szépségének hatása alatt jobban beivódjék, benne hússá és vérré váljék, s a lelki életben való előrehaladás

elhatározását megérlelje. Történelmi adatok bizonyítják, hogy az ünnepnapokat a századok folyamán egymásután úgy hozták be, amint azt a keresztény nép lelki szükséglete vagy haszna kívánta: akkor tudniillik, amikor a népet vagy általános veszedelem idején erősíteni, vagy eretnenségek terjedő tévelyei ellen megedzeni, vagy bizonyos hittitkoknak, illetve a jó Isten egyes jótéteményeinek mélyebb megfontolására indítani kellett. Így a megváltás után az első századokban, midőn a keresztényeket kegyetlenül üldözték, szokásba jött az istentiszteletben a vértanúkról való megemlékezés, hogy – amint Szent Ágoston mondja – *a vértanúk ünnepei buzdtítások legyenek a vértanúságra.* (Sermo 47. De Sanctis.) S később a szent hitvallók, szüzek és özvegyek tiszteletére rendelt egyházi ünnepek jelentékenyen hozzájárultak a hívekben ama erényeknek ápolására, amelyek a béke idején szükségesek. Majd a boldogságos Szűz tiszteletére előírt ünnepnapok azt eredményezték, hogy a keresztény megtanulta az Istenanyát és készséges pártfogót bensőbb áhítattal tisztelni s benne a Megváltó által végrendeletileg hagyott édesanyát több melegséggel szeretni. Az Istenanya és a szentek nyilvános és hivatalos tiszteletéből fakadt gyümölcsök közt különösen azt kell kiemelnünk, hogy az egyház az eretnenségek és tévedések méhelyét diadalmasan elhárította. S csodálnunk kell a gondviselő Isten végzését, aki a rosszat is jóra tudja fordítani s eltúrte ugyan időnkint a nép hitének és buzgóságának ellanyhulását vagy hamis tanítások támadását a katolikus igazság ellen, de végeredményben az igazság mindenkor új fényben ragyogott föl és a nép az aléltáságból fölébredve még nagyobb szentségre törekedett.

Hasonló okokból létesültek és ugyanazokat a gyümölcsöket termették azok az ünnepek, amelyeket újabb időkben iktattak be az egyházi év ünnepkörébe. Így az Úrnap akkor született meg, mikor a legméltóságosabb Oltáriszentség iránt a tisztelet és áhítat lehanyatlott. Azért az egyház rendelése szerint úgy kell megünnepelni, hogy a legnagyobb pompa kifejtésével és a nyolc napra terjedő imádsággal a hívek az Úrnak nyilvános imáadására ismét föllelkesüljenek. Továbbá az Úr Jézus Szentséges Szívének ünnepét akkor hozták be, mikor a janzenisták szomorú és rideg szigorától meggyöngült és megborzadt szívek fáztak, az Isten szeretetétől és az örök üdvösség bízó reményétől elriadtak.

Midőn most az egész katolikus világ tiszteletét a Krisztuskirály iránt elrendelni szándékozunk, szintén a mai idők bajainak óhajtunk segíteni s az emberi társadalmat megfertőző betegség ellen hathatós orvosságot nyújtani. Korunk betegségének tartjuk az úgynevezett laicizmust, vagyis a világias szellemet, annak tévedéseit és végzetes törekvéseit. Jól tudjátok – Tisztelendő Testvérek –, hogy ez az istentelenség nem máról holnapra támadt, hanem régóta lappang az államok vérkeringésében. Először Krisztus uralmát minden nemzetek fölött kezdtek kétségbe vonni. Majd tagadták az egyháznak magától Krisztus Urunktól nyert jogát az emberi nemet tanítani, törvényeket hozni és a népeket kormányozni az örök üdvösségre vezető úton. Fokozatosan továbbhaladva, Krisztus vallását a hamisakkal egyenlőnek nyilvánították s szégyenszemre azonosan ítélték meg, azután a világi hatalomnak alávetették, a fejedelmek és közhatóságok kénye kedvének kiszolgáltatták. Még tovább mentek, akik az isteni vallást valami természeti vallással, természetes érzéssel akarták pótolni. Akadtak államok, amelyek azt vélték, hogy Isten nélkül is meglehetnek, s vallásuk az istentelenség és az Istennel nemtörődés lett. Azokat a borzasztó következményeket, amelyeket az egyeseknek és az államoknak elpártolása Krisztustól megérlelt, fölpanaszoltuk már *Ubi arcano* kezdetű körlevelünkben s itt újra elpanaszoljuk: tudniillik a visszavonásnak mindenütt elhintett magvait, a nemzetek közt szított gyűlölséget és veszekedést, amelyek a béke megszületését annyira késleltetik; a féktelen szenvedélyeket, amelyek gyakran a közjó és a hazaszeretet álarcába rejtőznek, s azoknak szülötteit a polgárharcokat, a vak és mértéktelen önszeretetet, amely csak a magánjólét és kényelem után tör s mindent annak mértékével mér; a családi kötelességek elhanyagolása és megvetése folytán megzavart házi békét; a közös és fölbonthatatlan családi élet meggyengülését és végül a megrendült és pusztulásnak szánt emberi társadalmat. De a Krisztuskirály tiszteletére szentelendő ünneptől mégis azt várjuk, hogy az emberi társadalmat a

szeretettől égő Megváltóhoz visszatérésre bírja. A katolikusok kötelessége volna ezt a visszatérést szóval és tettel siettetni. De sokan közülük nem foglalják el a közéletben azt a szerepet és nem bírnak azzal a tekintéllyel, mint hozzájuk, az igazság zászlóvivőjéhez illenék, ami bizony szégyenletes. Ezt a bajt talán a jók mozdulatlanságának és félnkségének lehet tulajdonítani, akik az ellentámadástól húzódnak vagy gyöngén állanak ellen, amitől az egyház ellenségei még jobban fölbátorodnak, és nagyobb vakmerőségre vetemednek. Majd ha a hívek általában megértik, hogy nekik a Krisztuskirály zászlai alatt bátran és állandóan kell harcolniuk, lánggra lobban bennük az apostoli hév s igyekeznek az eltántorodott durva lelkeket az Úrnak visszaszerezni s ennek jogait megvédeni.

Annak a nyilvános elpártolásnak, amelyet a laicizmus a társadalom végtelen kárára okozott, az elítélését és jóvátételét, ugyebár, nagyban elősegíti majd a Krisztuskirály ünnepének minden népnél évenként való megülvése? Amennyire szégyenletes Megváltónk legszentebb nevének elhallgatása a nemzetközi összejöveteleken és az országgyűléseken, annyival hangosabban kell nekünk azt kikiáltanunk s királyi méltóságának és hatalmának jogait meghirdetnünk.

S vajon nem látjuk-e, hogy a múlt század végétől mily csodálatosan és tervszerűen készítették az utat ennek az ünnepnek elrendeléséhez? Közismert dolog, hogy a Krisztuskirály tiszteletét az egész világon a legkülönbélebb nyelveken megjelent könyvekben bölcsen és világosan kifejtették. Krisztus királyságának és uralmának elismerését tanúsítja az az általános jámbor szokás is, hogy számtalan család Jézus Szentséges Szívének szentelte és följánlta magát. S nemcsak családok tették ezt, hanem városok és országok is, sőt 1900-ban, a szentévbén XIII. Leó rendeletére és vezetése alatt az egész emberi nem az isteni Szívnek szentelte magát. Meg kell még említenünk, hogy Krisztus királyi hatalmának az emberiség fölött nyilvános elismerését kiválóan előmozdították a gyakori eucharisztikus kongresszusok, amelyeket újabban azzal a céllal tartanak, hogy egyes egyházmegyék, vidékek, országok vagy az egész világ népei a legméltóságosabb Oltáriszentségben rejtőző Krisztuskirály imáadására egybe hívatván, gyűléseken és templomokban tartott szentbeszédék, a nyilvánosan kitett Oltáriszentség közös imáadásával s fölséges körmenetek által hódoljanak Krisztusnak, az égből adott Királynak. Joggal mondhatjuk, a keresztény nép valami isteni sugallatra a szent helyek csendjéből és rejtekéből diadalmenetben az utcára viszi, s összes királyi jogaiba visszahelyezni igyekszik azt az Úr Jézust, akit – bár tulajdonába jött – övéi befogadni nem akartak.

Már említett szándékunk megvalósításához a lehető legkedvezőbb alkalmat nyújtja a végéhez közeledő szentévbén, amelyben a nagyirgalmasságú Isten a hívek lelkét a minden értelmet meghaladó mennyei javakhoz fölemelte, egyeseket kegyelmének ajándékával ismét megajándékozott, másokat a magasabb tökéletességre sarkalva, a jó úton való kitartásban megerősített. Akár a Hozzánk benyújtott kérvények tömegét nézzük, akár a nagy jubileum idején történeteket tekintjük, elegendő okunk van annak megállapítására, hogy a várva várt nap végre megérkezett, amelyen Krisztusnak, mint az emberi nem Királyának tiszteletére a külön ünnepet meghirdessük. Ebben az évben ugyanis, mint elüljáróban mondtuk, az isteni Király, *aki csodálatos az ő szenteiben*, kiválóan megdicsőített hűséges katonái új csapatának a szentek sorába iktatásával; a missziós kiállításán minden látogató csodálhatta a győzelmeket, amelyeket az evangélium hirdetői Krisztusnak szereztek az ő országának terjesztésével; végül a niceai zsinat századfordulóján megünnepeltük a testté lett Ige és az Atya egylényegűségének kimondását, amely hitágazaton Krisztus királysága a nemzetek fölött alapszik.

Azért apostoli hatalmunknál fogva az Úr Jézus Krisztusnak, mint Királynak ünnepét elrendeljük, amely évenként október hó utolsó vasárnapján, tehát a Mindenszentek ünnepét megelőző vasárnapon az egész világon megülvendő. Ugyancsak megparancsoljuk, hogy azon a napon évenként megülvíttassék az emberi nem följánlása Jézus Szentséges Szívének, amint azt szentemlékü elődünk, X. Pius már elrendelte. A folyó évben kivételesen e hó 31-én kívánjuk a följánlás megtartását, amely napon Mi magunk a Krisztuskirály tiszteletére ünnepies szentmisét mondunk és jelenlétünkben a följánlást elvégeztetjük. Méltóbb módon nem

zárhatnók a szentévet s Krisztusnak, *az idők halhatatlan királyának* nem nyilváníthatnók jobban hálás szívünk érzéseit – beleértve az egész katolikus világ háláját – a szentévben Nekünk, az egyháznak és a katolikus világnak nyújtott jótéteményekért.

Tisztelendő Testvérek! Fölsőleges volna most nektek hosszasabban magyaráznunk, miért rendeltünk a Krisztuskirály tiszteletére külön, az Úr többi ünnepei mellett különleges ünnepet, holott azokban is föltalálható bizonyos mértékig az ő királyi méltóságának elismerése és ünneplése. Elég arra rámutatni, hogy az Úr összes ünnepeinél ugyanaz a Krisztus ugyan az anyagi tárgy, de a formai tárgy más, mint Krisztus királyi hatalma és neve. Vasárnapra azért tettük az ünnepet, hogy az isteni Királynak ne csak a papság hódoljon a szentmiseáldozatban és a szent zsolozsmában, hanem a rendes foglalkozásától szabad nép is szent örömmel az engedelmes és alattvalói hűség bizonyosságait nyilváníthassa Krisztus előtt. Azonfelül október utolsó vasárnapja minden más napnál azért is alkalmasabbnak mutatkozott, mert vele az egyházi év úgyszólván bezárul s így az egyházi év folyamán megünnepelt titkok az Úr Jézus életéből a Krisztuskirály ünnepével nyernek hatásos befejezést s mielőtt a mindenszentek dicsőségét ünnepejük, Annak dicsőségét hirdetjük és magasztaljuk, aki szenteiben és választottaiban üli diadalát. Most már a ti dolgotok és kötelességetek lesz, Tisztelendő Testvérek, arról gondoskodni, hogy az évenként visszatérő ünnep előtt minden plébánia híveinek bizonyos napokon szentbeszédet tartassatok, amelyekben őket az ünnep természetéről, sajátosságáról és jelentőségéről kellően kioktatják, hogy az isteni Király országának hű és engedelmes alattvalóihoz méltó módon rendezzék és irányítsák életüket.

Tisztelendő Testvérek! Jelen levelünk végén még azokat az eredményeket kívánjuk fölsorolni, amelyeket a Krisztuskirály nyilvános tiszteletétől az egyház, a polgári társadalom és az egyes hívek javára várunk és remélünk. Az Úr királyi méltóságának nyújtott tisztelettel az embereknek okvetlenül eszükbe juttatjuk, hogy az egyház, amelyet Krisztus mint tökéletes társaságot alapított, veleszületett s általa föl nem adható jogon teljes szabadságot és függetlenséget igényel a világi hatalomtól s Istentől ráruházott tanítói, kormányzói s Krisztus országának minden tagját az örök boldogságra vezető hivatásának gyakorlásában idegen hatalomtól nem függhet. Sőt az állam köteles ugyanilyen szabadságot biztosítani a mindkét nemű szerzetesrendeknek és társaságoknak, amelyek az egyház papjainak hathatós támaszai s Krisztus országának terjesztésén és megszilárdításán sokat dolgoznak. Hármassal fogadalmukkal a világ hármassal kívánságát leküzdik. A tökéletesebb élet követésével elérik, hogy a szentség, amelyről az isteni Alapító azt akarta, hogy egyházának kiváló ismertetőjele legyen, az emberiség szeme előtt állandó s napról-napra fokozódó fényben tündököljön és világítsa.

Az államokat az ünnep évenként megismétlődő megünnepelése figyelmeztetni fogja, hogy Krisztust nyilvánosan tisztelni és neki engedelmeskedni tartoznak a kormányok és hatóságok csakúgy, mint a magánosok. A közhatalom képviselőit emlékeztetni fogja az utolsó ítéletre, amelyen a közéletből száműzött, sőt megvetésből elhanyagolt és félretolt Krisztus szörnyen megbosszulja az elszenvedett nagy igazságtalanságokat, mert az ő királyi méltósága megköveteli, hogy az egész állam az Isten parancsaihoz és a keresztény elvekhez alkalmazkodjék úgy a törvényhozásban, mint az igazságszolgáltatásban és az ifjúság lelkének az igaz tanítás és erkölcs szellemében való nevelésében.

Azonkívül a hívők az erőnek csodálatos bőségét meríthetik mindezeknek megfontolásából, hogy lelküket a valódi keresztény élet szabályai szerint kialakítsák. Mert ha Krisztus Urunknak minden hatalom adatott az égből és a földön, ha a drágalátos vérével megváltott emberek újabb címen is a hatalma alatt állnak, ha hatalma az egész emberi természetre kiterjed: könnyen érthető, hogy egyetlen tehetségünk sem vonhatja ki magát uralma alól. Neki uralkodnia kell az ember eszén, amelynek kötelessége teljes megadással erősen és szilárdan igaznak tartani a kinyilatkoztatott igazságokat és Krisztus tanítását; uralkodnia kell az akaraton, amely az isteni törvényeknek és parancsoknak engedelmeskedni tartozik; uralkodnia kell a szíven, amely a természetes kívánságok legyőzésével köteles Istent mindenekfölött szeretni s egyedül hozzá

vonzódni; uralkodnia kell a testen és annak tagjain, amelyek mint eszközök, vagy, hogy Szent Pál apostol szavaival éljünk, mint *az igazság eszközei Istennek* (Róm 6,13), a lélek belső megszenteléséért dolgozni tartoznak.

Ha a híveknek mindezeket az igazságokat bővebb megfontolásra és átélmélkedésre kellően előadják, sokkal könnyebben térnek a tökéletesség útjára. Adja Isten – Tisztelendő Testvérek – hogy az egyházon kívülállók is megkívánják és elfogadják Krisztus Urunk édes igáját. Mi pedig, akik a nagyírgalmasságú Isten kegyelméből az ő családjának tagjai vagyunk, viseljük azt nem teherként, hanem hő vágyakozással, szeretettel és szentül. Életünket az Isten országának törvényei szerint berendezve teremjünk bőségben jó gyümölcsöket, hogy mint Krisztus jó és hűséges szolgái a mennyek országában vele együtt az örök boldogság és dicsőség részesei legyünk.

Ez a jókívánság – Tisztelendő Testvérek – legyen a karácsonyi ünnep előtt a Mi Hozzátok való szeretetünk tanúbizonysága. Egyébként az isteni kegyelmek zálogául fogadjátok apostoli áldásunkat, amelyet szívből küldünk Nektek – Tisztelendő Testvérek – valamint a gondjaitokra bízott papságnak és népnek.

Kelt Rómában Szent Péternél, az 1925. szentév dec. 11-én, pápaságunk negyedik évében.

XI. Pius pápa